

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
cu privire la controlul constituționalității unor
prevederi ale Hotărîrii Guvernului nr. 777 din
13 august 1997 "Privind perfecționarea mecanismului
de reglementare a comerțului exterior"

Nr.14 din 19.05.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.50-51/22 din 04.06.1998

* * *

În numele Republicii Moldova
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor
cu participarea Alionei Balaban, grefier, Valentin Peremienco, reprezentantul deputatului în Parlament Victor Cecan, autorul sesizării, Gheorghe Gaberi, directorul Departamentului Relații Externe al Ministerului Economiei și Reformelor, reprezentantul Guvernului, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul cu privire la controlul constituționalității unor prevederi ale Hotărîrii Guvernului nr. 777 din 13 august 1997 "Privind perfecționarea mecanismului de reglementare a comerțului exterior".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Victor Cecan, depusă conform art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, acceptată spre examinare în fond și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 6 noiembrie 1997.

În procesul examinării preliminare au fost solicitate puncte de vedere în problema abordată în sesizare Comisiei parlamentare pentru economie, industrie și privatizare, Ministerului Economiei și Reformelor, Ministerului Finanțelor și Departamentului Controlului Vamal.

Examinînd materialele dosarului, audiind informațiile judecătorilor-raportori și argumentele reprezentanților părților, Curtea Constituțională a constatat:

La 13 august 1997, Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 777 "Privind perfecționarea mecanismului de reglementare a comerțului exterior". Conform pct. 1 alin. 4 din hotărîrea menționată, cu începere de la 1 octombrie 1997, importul băuturilor alcoolice și articolelor din tutun se efectuează numai de către distribuitorii autorizați ai producătorilor produselor respective, care dispun de un fond statutar de peste 500 mii lei și posedă licențe pentru acest gen de activitate. În pct. 1 alin. 6 din Hotărîre se prevede, de asemenea, că, începînd cu 1 ianuarie 1998, se interzice importul și comercializarea mărfurilor alimentare și industriale de larg consum fără mențiunea în limba de stat pe etichetă, ambalaj și în documentele de însoțire a mărfurilor, care să cuprindă: denumirea produsului, cantitatea, conținutul de calorii, data preparării, termenul de valabilitate etc.

Punctul 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997 stipulează, totodată, că pentru eliberarea licențelor de export-import, a certificatelor de origine se percepe o taxă în mărime de 0,1% din valoarea mărfurilor exportate sau importate și că ministerele respective au dreptul să utilizeze 15% din încasări pentru procurarea formularelor internaționale, elaborarea programelor și realizarea unor măsuri concrete de promovare a exportului de mărfuri.

În sesizare deputatul Victor Cecan afirmă că pct. 1 alin. 4 din hotărîre contravine dispozițiilor art. 126 din Constituție, deoarece nu asigură libertatea comerțului și activității de întreprinzător,

protecția concurenței loiale.

Neconstituționalitatea prevederilor pct. 1 alin. 6 din aceeași hotărâre este argumentată în sesizare prin faptul că Guvernul nu este în drept să stabilească norme referitoare la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, aceste chestiuni pot fi reglementate doar prin legi organice. Autorul sesizării susține, de asemenea, că prevederile pct. 2 din hotărârea Guvernului contravin art. 130 și 132 din Constituție, deoarece taxele și orice alte venituri se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative, și nu de cele executive. Prin lege se reglementează și administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului.

Examinând sesizarea, punctele de vedere expuse de Comisia pentru economie, industrie și privatizare a Parlamentului, Ministerul Economiei și Reformelor, Ministerul Finanțelor, precum și raportând prevederile hotărârii Guvernului la dispozițiile constituționale, Curtea Constituțională reține următoarele:

Necesitatea controlului din partea statului asupra importului, în general, și asupra importului de băuturi alcoolice și articole din tutun, în particular, apărarea intereselor producătorilor autohtoni, precum și protecția consumatorilor pe piața internă sînt indiscutabile. Art. 129 alin. (2) din Constituție statuează expres că Guvernul asigură protejarea intereselor naționale în activitatea economică externă, promovează politica liberului schimb sau politica protecționistă, pornind de la interesele naționale. Totodată, Legea Supremă a țării, prin art. 126 alin. (2) lit. b), stabilește că statul trebuie să asigure libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție. Principiile activității economice externe sînt prevăzute în art. 5 din Legea nr. 849-XII din 3 ianuarie 1992 "Privind bazele activității economice externe în Republica Moldova", în care este stipulat că activitatea economică externă se bazează pe egalitatea juridică a tuturor subiecților activității economice externe, indiferent de forma de proprietate. Prin sintagma "a tuturor subiecților" se înțelege că statul trebuie să asigure egalitatea subiecților activității economice externe nu numai indiferent de forma de proprietate a agenților economici, dar și indiferent de situația lor financiară.

Este de menționat că, potrivit Legii nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 "Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi", statul este obligat să creeze tuturor antreprenorilor condiții juridice și economice egale de gospodărire, să garanteze respectarea drepturilor și intereselor lor legitime și să contribuie la dezvoltarea concurenței libere între aceștia (art. 8 alin. 1).

Avînd în vedere cele expuse mai sus, Curtea Constituțională apreciază că Guvernul, acordînd, prin hotărârea sa, dreptul de a importa băuturi alcoolice și articole din tutun numai distribuitorilor autorizați ai producătorilor produselor respective, care dispun de un fond statutar de peste 500 mii lei, a creat, de fapt, condiții pentru monopolizarea acestui gen de activitate de către unii agenți economici. Or, Legea privind limitarea activității monopoliste și dezvoltarea concurenței nr. 906-XII din 29 ianuarie 1992, prin art. 5 alin. (1), interzice organelor puterii și ale administrației să adopte acte și (sau) să întreprindă acțiuni îndreptate spre limitarea independenței agenților economici, spre crearea de condiții discriminatorii sau, dimpotrivă, favorabile activității unor anumiți agenți economici, dacă asemenea acte sau acțiuni conduc sau pot conduce la limitarea concurenței și (sau) la lezarea intereselor agenților economici.

În contextul celor menționate, Curtea Constituțională constată că prevederile pct. 1 alin. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997 contravin nu numai art. 126 alin. (2) lit. b) din Constituție, dar și dispozițiilor legilor precitate.

Curtea Constituțională apreciază că și punctul 2 din hotărârea respectivă a Guvernului nu este conform art. 130 alin. (1) și art. 132 alin. (1) din Constituție. Potrivit acestuia, pentru eliberarea licențelor de export-import se percepe o taxă în mărime de 0,1% din

valoarea mărfurilor exportate sau importate, iar ministerele care au eliberat licențe sînt în drept să utilizeze 15% din aceste încasări pentru anumite scopuri. Potrivit art. 132 alin. (1) din Constituție, taxele, ca și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor, se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective. Guvernul nu este organ reprezentativ, deci prin stabilirea unei astfel de taxe el și-a depășit competențele.

Pentru motivele arătate, este în vădită contradicție cu art. 132 alin. (1) din Constituție și pct. 6 din Regulamentul cu privire la licențierea importului de băuturi alcoolice și articole din tutun (anexa nr. 4 la Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997), conform căruia pentru obținerea licenței de import agenții economici transferă în bugetul de stat o taxă în mărime de 200 mii lei.

Curtea Constituțională consideră că prevederile pct. 2 din Hotărîrea nr. 777 din 13 august 1997 sînt neconstituționale și în partea care se referă la modul de administrare și utilizare a încasărilor provenite de la eliberarea licențelor. În conformitate cu dispozițiile art. 130 alin. (1) din Constituție, formarea, administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sînt reglementate prin lege. Or, reglementarea modalității de administrare, utilizare și control asupra resurselor financiare ale statului de către Guvern contravin principiului constituțional al separației puterilor în stat în putere legislativă, executivă și judecătorească (art. 6 din Constituție).

Cît privește controlul constituționalității prevederilor pct. 1 alin. 6 din Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997, Curtea Constituțională consideră că în această parte procesul trebuie să fie sistat în baza art. 60 lit. d) din Codul jurisdicției constituționale din următoarele considerente:

În redacția inițială a Hotărîrii, prin prevederile pct. 1 alin. 6, într-adevăr, se interzicea importul mărfurilor fără mențiunea în limba de stat pe etichetă, ambalaj și în documentele de însoțire a denumirii produsului, cantității, conținutului de calorii etc. ale mărfurilor importate. Dar este de remarcat că la 22 ianuarie 1998 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 76 "Cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului nr. 777 din 13 august 1997". Conform acesteia, începînd cu 30 aprilie 1998, se interzice doar comercializarea cu amănuntul a mărfurilor fără mențiunea în limba de stat a informației asupra acestor mărfuri, făcută, după caz, pe produs, etichetă, ambalaj sau în documentele de însoțire. În cazul, în care informația necesară nu este reflectată pe produs, etichetă ori ambalaj, comerciantul este obligat să anexeze la produs informația respectivă, la care consumatorul să aibă acces. Pentru produsele de import textul în limba de stat poate fi completat cu traducerea în limba rusă.

Analizînd textul Hotărîrii Guvernului nr. 76 din 22 ianuarie 1998, se poate conchide că Guvernul nu a stabilit o normă specială privind funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul țării, ci a adoptat unele măsuri pentru executarea legislației în vigoare în domeniu.

Curtea Constituțională consideră că modificările operate la pct. 1 alin. 6 din Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997 sînt conforme cu dispozițiile art. 113 din Constituție, art. 29 din Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și art. 14 din Legea nr. 1453-XII din 25 mai 1993 "Privind protecția consumatorilor". Prin urmare, excepția de neconstituționalitate a prevederilor pct. 1 alin. 6 din Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997 este soluționată.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 60 lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituționale:

- punctul 1 alin. 4 și punctul 2 din Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997 "Privind perfecționarea mecanismului de reglementare

a comerțului exterior";

- punctul 6 din Regulamentul cu privire la licențierea importului de băuturi alcoolice și articole din tutun, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997 "Privind perfecționarea mecanismului de reglementare a comerțului exterior".

2. Sistează procesul în partea referitoare la controlul constituționalității prevederilor pct. 1 alin. 6 din Hotărîrea Guvernului nr. 777 din 13 august 1997 "Privind perfecționarea mecanismului de reglementare a comerțului exterior".

3. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 19 mai 1998.
Nr. 14.